

РЕШЕНИЕ

№ 19464

гр. София, 25.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 173 СЪСТАВ, в публично заседание на седми ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Б.Р.

при участието на секретаря В.К.

като разгледа докладваното от Б.Р. Гражданско дело № 20231110103826 по описа за 2023 година

Производството е по общия съдопроизводствен ред на ГПК.

Образувано е въз основа на Искова молба, вх. № 2011040/30.04.2019г. на СРС, подадена от "****" АД /с предишни наименования "****" АД и "*****" АД/ срещу Я. Х. П. /включително в качеството □ на ЕТ "*****"/ и Е. Я. Т. във връзка със Заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК от 18.10.2018г., издадена по ч.гр.д. № 64945/2018г. на СРС. Въз основа на исковата молба е образувано гр.д. № 24236/2019г. на СРС, по което е постановено Решение № 304076/17.12.2019г. Подложено на инстанционен контрол, същото е изцяло обезсилено с Решение № 263308/14.11.2022г. по в.гр.д. № 5411/2020г. на СГС, ГО, III-В възз.с-в, като делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на районния съд с указания по тълкуването и прилагането на закона, като е разпоредено новото разглеждане да започне от стадия на изготвянето на доклад по делото. Делото е върнато на Софийския районен съд, където е образувано под № 3826/2023г. и разпределено за разглеждане на 173 състав от I ГО. С Определение № 8160/01.03.2023г. и Определение № 29016/19.08.2023г. производството по делото е частично прекратено. С Определение № 29016/19.08.2023г. съдът е конституиран на мястото на мястото на починалата в хода на процеса Е. Я. Т. /ответница/ наследниците ѝ по закон Я. Х. П. /дъщеря, ответник по делото и на собствено основание/ и С. А. Т. /син/. С Молба, вх. № 231216/16.08.2023г. на СРС, С. Т. е информирал съда, че се е отказал от наследството на майка си. Представено е съдебно удостоверение, от което е видно, че по силата на заявление от 28.06.2023г. същият действително е заявил отказ от наследство, вписан в особената книга на съда под номер 1332/29.06.2023г. Представено е и Решение № 11313/29.06.2023г. по ч.гр.д. № 35883/2023г. на СРС, с което е допуснат отказа от наследството на Е. Я. Т., заявен от сина ѝ С. Т. Поради това с Определение № 30101/29.08.2023г. съдът е отменил конституирането като страна по делото на С. Т., а единствена ответница по него остава Я. Х. П.

Ищецът „****“ АД /с предишни наименования "****" АД и "*****" АД/ чрез юрк. М.М. е предявил срещу ответниците Я. Х. П. /включително в качеството ѝ на ЕТ "*****"/ и Е. Я. Т., починала в хода на производството и заменена като страна по делото от наследницата си по закон Я. Х. П., искове с правно основание по чл. 422, ал. 1

ГПК вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД и чл. 92 ЗЗД и чл. 308 ТЗ за признаване за установено между страните, че ответницата дължи на ищеца, както следва:

1 . **Я. Х. П.**, включително като ЕТ "*****", солидарно с **Е. Я. Т.**, починала в хода на производството и заменена като страна по делото от наследницата си по закон **Я. Х. П.**:

- **11,65 евро** - падежирала главница по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.;
- **300,00 евро** - падежирала договорна лихва по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г. за периода 17.08.2018г.-16.09.2018г.;
- **49,00 евро** - неустойка за забава за периода 17.09.2018г.-27.09.2018г. по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.;
- **законната лихва** върху посочените суми от 02.10.2018г. до окончателното им изплащане;

2. **Я. Х. П.** в качеството си на наследница на първоначалната ответница **Е. Я. Т.**, починала в хода на производството и заменена като страна по делото от същата:

- **10000,00 евро** - отметнина по чл. 4.1. б. (т) от Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.

Ищецът твърди, че сключил с ответниците Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г. **Я. П.** сключила договора и в качеството си на едноличен търговец. Заемополучател била **П.**, а **Е. Т.** - солидарен длъжник. Договорът бил с нотариално заверени подписи. Главницата на заема била до 20000,00 евро, като се отпускар на етапи. В първия етап се отпуснали 1899,21 евро, от които 1114,47 евро се задържали като такса за административно и юридическо обслужване от заемодателя. Другата част се превеждала по сметка на Столичната община за погасяване на публични задължения на **Е. Т.**, която следвало да предостави обезпечение - ипотека. Останалата част от сумата - 409,03 евро, се отпускала за оборотни средства по посочената от заемодателя сума. След това солидарно отговорните длъжници се задължавали да учредят първа ипотека върху посочен в договора недвижим имот, като след това се отпускар остатъкът от заема. Заемодателят изпълнил своите задължения по първия етап. Ипотека обаче не била учредена. На 20.08.2018г. **Я. П.** платила на заемодателя 800,00 лева /409,03 евро/. На 22.08.2018г. ищецът получил нотариална покана, с която се декларирал отказ от договора за заем при позоваване на чл. 29, ал. 1 ЗПКр и се заявявало, че с плащането на посочените 800,00 лева отношенията между страните са приключили. Ищецът твърди, че отношенията между страните се регламентират от Търговския закон, уважавайки искането на ответниците да прекратят договора. Ищецът удържал такса за предсрочно погасяване и преизчислил вноските по кредита, като останали за плащане посочените в исковата молба суми за главница, договорна лихва и неустойка за забава. Тъй като не била учредена уговорената в договора ипотека, ответницата **Т.** дължала и отметнина в размер на 10000,00 евро. В насроченото по делото публично съдебно заседание ищецът се представлява от адв. **Ж.**, който поддържа исковете, включително в хода на устните състезания. Допълнително представя и Писмена защита, вх. № 326950/15.11.2023г. на СРС.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответниците **Я. Х. П.** и **Е. Я. Т.** са подали Отговор на исковата молба, вх. № 5140780/28.08.2019г. на СРС, с който оспорват предявените искове като неоснователни. Възразяват, че договорът за кредит е недействителен. Същият бил привиден договор за бизнес кредит, който обаче прикривал договор за потребителски кредит. Затова и бил нищожен. Доказателство за това бил фактът, че ответницата **П.** се регистрирала като едноличен търговец на 08.08.2018г. и това ѝ било поставено като изрично условие за отпускането на заема, а формалностите по регистрацията били осъществени от

адвокат, обслужващ заемот. Едноличният търговец бил регистриран само за целите на отпускането на договора за кредит и никога не бил развивал дейност. Сумата от 800,00 лева за оборотни средства били преведени по личната сметка на П.. Оттук ответниците разполагали с възможност да се ползват от нормата на чл. 29, ал. 1 ЗПКр, тъй като реално били потребители. Със съответни платежни нареждания на ищеца били платени общо 1534,82 лева, поради което претенциите му за главници, лихви и неустойка били неоснователни. Уговорката за отсрочка реално прикривала уговорка за неустойка, а отсрочка се плащала, ако не било започнало изпълнението на договора, а това в настоящия случай не било така. Затова и тази клауза също била нищожна, тъй като противоречала на закона, а и била прекомерна и размерът ѝ бил в противоречие с правилата на морала. В насроченото по делото публично съдебно заседание ответницата не се явява, като се представлява от адв. Р., която оспорва предявените искове, включително в хода на устните състезания. Представени са и Писмени бележки, вх. № 324317/14.11.2023г. на СРС.

Софийският районен съд, като взе предвид подадената искова молба и предявените с нея искове, възраженията на ответницата и съобразявайки събраните по делото доказателства, основавайки се на релевантните правни норми и вътрешното си убеждение, намира следното:

Исковата молба е подадена от надлежно легитимирана страна при наличие на правен интерес, а обективизираните в нея искове са **допустими** и следва да бъдат разглеждани по същество. Не са налице предпоставките за решаване на делото с неприсъствено решение или решение при признание на иска.

Съобразно нормата на чл. 154, ал. 1 ГПК доказателствената тежест по предявените искове е за ищеца. Същият следва да установи при условията на пълно и главно доказване, че между страните е възникнало валидно правоотношение по договор за кредит, предоставянето на съответната сума по уговорения от страните начин и задължаване на ответника да я върне, както и възникване на задължения за извършване на свързани с това плащания от страна на заемополучателя, в това число и възникването на задължения за заплащане на лихви, неустойки и отсрочка. В тежест на ответника и при доказване на горните факти е да установи погасяване на паричното си задължение. В тежест на всяка от страните е да установи фактите и обстоятелствата, от които черпи благоприятни за себе си правни последици.

Видно от представеното заверено копие на 16.08.2018г. между ищеца, тогава с наименование „****“ АД като заемот, ЕТ „*****“ – Я. Х. П. като заемополучател, Я. Х. П. като солидарен длъжник и Е. Я. Т. като солидарен и ипотечен длъжник е сключен Договор за заем Бизнес кредит № 6086/16.08.2018г. По силата на същия заемот предоставя на заемополучателя кредит в размер на до 20000 евро. Заемът се отпуска на етапи, като първо се отпуска сумата от 1899,21 евро, от които 2179,71 евро се задържат от кредитодателя за такси за юридическо и административно обслужване. 286,39 евро и 448,43 евро се насочват за покриване на задължения към общината, а 409,03 евро се предоставят на заемополучателя по посочената от него сметка. След погасяване на описаните задължения и вписване на ипотека върху недвижим имот, остатъкът от отпуснатата сума се превежда на заемот по посочена от него сметка. Уговорена е възнаградителна лихва от 24% годишно, платима при изключително усложнена схема по т. 2.3.а от Договора. Уговорена е дневна неустойка за забава в размер на 0,27% върху неплатения сбор от главница и лихва. Съгласно чл. 2.2.d в случай, че заемополучателят не представи необходимите документи и не изпълни необходимите условия за окончателно отпускане на целия заем в рамките на един календарен месец от подписването на договора, то заемот се освобождава от задължението си да предостави заема, а заемополучателят му дължи отсрочка в размер на 10% от размера на целия заем, но не по-малко от 10000,00 евро. Съгласно т.4.1.t от Договора, ако заемополучателят не учреди исканата от него договорна ипотека до един

календарен месец от подписването на Договора, заемополучателят дължи на заемотателя отметнина в размер на 10% от уговорения заем, но не по-малко от 10000,00 евро.

Съдът намира, че Договор за заем Бизнес кредит № 6086/16.08.2018г. е нищожен на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД поради извършено с него заобикаляне на закона. По делото като свидетел е разпитана З.К.. Макар показанията ѝ да са производни по своя характер и да отразяват факти, които са ѝ били съобщени от ответницата П., което принципно води до относително ниската им доказателствена стойност, доколкото не са налице събрани доказателства, които да ги опровергават, същите следва да бъдат кредитирани от съда. При това те се кредитират като доказателство не за твърдения привиден характер на договора, а за осъществено чрез него заобикаляне на закона, т.е. не се касае за хипотезата на ограничение по чл. 165, ал. 2 ГПК. Свидетелката съобщава, че с ответницата П. са били колежки в общината. П. ѝ споделила, че има финансови затруднения и иска да обедини кредитите си в един с една вноска, но банките ѝ отказвали кредитиране, тъй като заплатата ѝ на общински служител била ниска. По-късно казала, че намерила по интернет дружество, което би ѝ отпуснало такъв кредит, но изричното и задължително условие било да има регистрирана фирма на едноличен търговец. Тази регистрация била направена от заемотателя, тъй като П. работела на пълен работен ден и нямала възможност да се заеме с това. Никога нито от ответницата, нито от общите им колеги била чувала за някакви търговски или бизнес намерения на П.. Тези факти косвено се потвърждават от наличните в папката на гр.д. № 24236/2019г. на СРС доказателства: на 27.07.2018г. Я. П. е упълномощила адв. А.К. от АК-Пловдив да я представлява пред Агенцията по вписванията във връзка с подаването на документи за регистрация като едноличен търговец и извършване на всички необходими за тази цел правни и фактически действия. От разпечатката на данните в Търговския регистър за ЕТ „*****“ е видно, че едноличният търговец е регистриран на 08.08.2018г., т.е. около седмица преди сключването на договора. Регистрацията му е заличена на 14.05.2019г. При положение, че не се установиха каквито и да било търговски намерения у ответницата, съответни каквато и да било дейност на фирмата ѝ като едноличен търговец, то фактите по делото обосновават единствено възможния и житейски логичен извод, че регистрацията на едноличния търговец е осъществена единствено за целите на сключване на процесния договор за заем и в изпълнение на поставеното за това от кредитодателя условие. Наред с това начинът, по който е уредено в договора предоставянето на обезпечение – усвояването на кредита започва още преди обезпечението да е учредено, като се удържат от кредитодателя суми за административни и юридически такси във връзка с отпускането на кредита и обезпечаването му, заплащат се задължения към Столичната община и се превеждат суми на кредитополучателя, влизат в дисонанс с логичното очакване и съответстващата на търговско-финансовия интерес и безопасност логика договорът да бъде сключен и сумите по него усвоявани при положение, че кредитодателят вече е получил или едновременно с отпускането на кредита получава обезпечението. Така се създава явно впечатление, че при сключването на договора в интересите на кредитора учредяването на ипотека като обезпечение никак остава на заден план, като стремежът е по-скоро да обвърже останалите страни по договора посредством подписването му и отпускането на част от сумите по него, включително по отношение на задълженията за неустойки, наречени отметнина. Същите обективно са равни на половината от цялата планирана за отпускане в заем сума. Според съда всичко това обосновава извод, че сключването на договора в този му вит и така формулираните му клаузи са насочени към заобикаляне на въведената повишена защита на потребителите при сключването на договори за кредит, като на ответницата е поставено условие да сключи договора като едноличен търговец и да ангажира обезпечаването му с ипотека. Затова и не е налице привиден договор, тъй като не се касае до разминаване между формализираното изявление на страните и реалното съдържание на отношенията им, а до постигане с позволени правни средства на непозволен резултат – лишаване на ответницата

от права на потребител. С оглед особеностите на конкретния договор за заем и факта, че не се касае за няколко, а само за една правна сделка, съдът намира, че в настоящия случай недействителността е изводима от самия договор за заем и събраните по делото доказателства, още повече, че ответницата се позовава на недействителност, макар с доводи за привидност, които обаче все пак съдържат оплакване, че се цели прикриване на потребителски правоотношение зад търговски такива. Затова е и налице изключение от общия случай и съдът е в състояние и разполага с правомощие служебно да установи недействителността на това основание (арг. ТР 1/2020-2022-ОСГТК).

Видно от представените към исковата молба доказателства, ищецът е платил по договора за заем 286,39 лева в полза на Столичната община за покриване на задължения за данък върху недвижимите имоти, 448,43 лева в полза на Столичната община за покриване на задължения за такса за битови отпадъци. Платени са и 186,04 лева в полза на нотариус, а 800,00 лева са преведени на ответницата Я. Х. П.. От своя страна Я. П. е върнала на ищеца сумата от 800,00 лева с платежни нареждания от 19.08.2018г. и 20.08.2018г., както и общо платените в полза на Общината 734,82 лева. Видно от заключението на вещото лице по съдебно-счетоводната експертиза в счетоводството на ищеца са налице данни и за още едно плащане в размер на 254,27 лева. При това положение, доколкото по нищожния договор заемополучателката е върнала всичко дадено от заемотателя, то за същата няма задължения за плащане на каквито и да било други суми към ищеца, било лично, било като наследница на починалата Е. Т. **Затова всички предявени иски са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени в цялост.**

За пълнота следва да се обърне внимание, че нито т. 4.1.t, нито т. 2.2.d от Договора, съдържат клауза за отметнина, сума за каквато претендира ищецът. Отметнината е регламентирана в чл. 308, ал. 1 ТЗ, според която, ако при сключване на договор една от страните е дала или обещала нещо, в случай че се отметне, тя може да се откаже от договора, ако не е започнало изпълнението му. Отметналата се страна е длъжна да заплати отметнината, а ако я е дала при сключване на договора, тя я губи. Тя поражда правото на страната по договора да се откаже от него, като загуби някакво материално благо, вече дадено или само обещано от нея. Това право е реализируемо извънсъдебно чрез едностранно изявление, което следва да достигне до другата страна по договора и е поставено под условие – да не е започнало изпълнението на задълженията по сделката. Отметнина може да се уговори и в отношения между нетърговци, като по естеството си съставлява по-облекчена възможност за прекратяване на облигационните отношения между страните (в този смисъл А., В., „Задатъкът по българското частно право“, изд. „Сиела“, София, 2020г., стр. 181, Стефанов, Г., „Търговско право“, т. I, изд. „Абагар“, Велико Търново, 2005г., стр. 314-317, р.474/13.07.2010г.-гр.д.457/2009г.-ВКС, IVг.о.). И двете цитирани разпоредби от договора предвиждат заплащане на определена сума – 10% от стойността на договора, но не по-малко от 10000,00 евро, от заемополучателя в полза на заемотателя. Пораждането на задължението за заплащане обаче е обвързано не с възможност за отказ от договора, а с неизпълнение на задължения по него – неучредяване на ипотека, непредставяне на необходими документи и неизпълнение на необходими условия за отпускане на заема. Поради това и естеството на задължението, ако и да е описано като отметнина, не съответства на същата, а покрива съдържанието на неустойката по смисъла на чл. 92, ал. 1 ЗЗД. По делото иск за неустойка за сумата от 10000,00 евро не е предявен (така Решение № 263308/14.11.2022г. по в.гр.д. № 5411/2020г. на Софийския градски съд, ГО, III-В състав, с което решението на районния съд при предходното разглеждане на първа инстанция е обезсилено изцяло), поради което и на собствено основание искът за отметнина е неоснователен, тъй като такава не е уговорена между страните.

По разноските:

Съгласно чл. 78, ал. 1 и ал. 3 ГПК, право на разноски има само страната, в полза на

която е постановен съдебният акт. Съобразно изхода от спора право на разноски има само ответницата. Съдът следва да се произнесе и по разноските в заповедното производство, както и за тези, сторени по в.гр.д. № 5411/2020г. на СГС, доколкото по същото спорът не е решен по същество. Ответницата своевременно е заявила претенции за разноски, като е представен и списък по чл. 80 ГПК.

В рамките на заповедното производство ответницата П. не е доказала сторени разноски.

В рамките на производството по в.гр.д. № 5411/2020г. на СГС въззиваемите П. и Т. са представлявани безплатно от адв. А. Т., поради което на същата следва да се присъди възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв, определено съобразно чл. 7, ал. 2, т. 4 НМРАВ в редакция към ДВ, бр. 68 от 2020г., в размер на **1724,66 лева**.

В рамките на гр.д. № 3826/2023г. ответницата П., включително като наследница на починалата ответница Т., е представлявана от адв. Т. П., за което е заплатен хонорар от **4500,00 лева** /л.65/. Същият е оспорен като прекомерен от страна на ищцовото дружество. Оспорването е неоснователно. Делото е със сравнително висок материален интерес, на който съответства минимално адвокатско възнаграждение по чл. 7, ал. 2, т. 3 НМРАВ от 3983,98 лева, при отчитане на претенциите, по които производството е прекратено. Делото е започнало от фазата на изготвяне на доклад по делото след обезсилване на първоинстанционно решение от въззивния съд, решено е в едно съдебно заседание, като е изслушано заключение на вещо лице и е разпитан свидетел. При това положение, макар и заплатеният хонорар да надхвърля минималния такъв по НМРАВ, то той не може да бъде преценен като прекомерен. Доколкото производството по гр.д. № 3826/2023г. на СРС се явява продължение на това по гр.д. №24236/2019г. на СРС, а, съгласно чл. 78, ал. 1 и ал. 3 ГПК, се присъждат разноски само за един адвокат, то не е налице основание за присъждане на отделни разноски за адвокатско възнаграждение по гр.д. № 24236/2019г. на СРС.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от "*****" АД /с предходни наименования „*****“ АД и „*****“ АД/, ЕИК *****, със седалище в град София, срещу **Я. Х. П.**, ЕГН *****, от град София, включително в качеството ѝ на ЕТ "*****" (заличен), и **Е. Я. Т.**, ЕГН *****, от град София, починала в хода на производството и заменена като страна по делото от наследницата си по закон **Я. Х. П.**, искове с правно основание по чл. 422, ал. 1 ГПК вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД и чл. 92 ЗЗД и чл. 308 ТЗ за признаване за установено между страните, че ответницата дължи на ищеца, както следва:

1. **Я. Х. П.**, включително като ЕТ "*****" /заличен/, солидарно с **Е. Я. Т.**, починала в хода на производството и заменена като страна по делото от наследницата си по закон **Я. Х. П.**:

- **11,65 евро** - падежирала главница по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.;
- **300,00 евро** - падежирала договорна лихва по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г. за периода 17.08.2018г.-16.09.2018г.;
- **49,00 евро** - неустойка за забава за периода 17.09.2018г.-27.09.2018г. по Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.;
- **законната лихва** върху посочените суми от 02.10.2018г. до окончателното им изплащане;

2. **Я. Х. П.** в качеството си на наследница на първоначалната ответница **Е. Я. Т.**,

починала в хода на производството и заменена като страна по делото от същата:

- **10000,00 евро** - отметнина по чл. 4.1. б. (t) от Договор за заем Бизнес кредит с кл. № 6086 от 16.08.2018г.

ОСЪЖДА "*****" АД /с предходни наименования „*****“ АД и „*****“ АД/, ЕИК *********, със седалище в град София, да заплати на **адв. А. Т. Т. от АК-София**, ЕГН *********, на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв, **сумата от 1724,66 лева**, представляваща възнаграждение безплатна адвокатска помощ по чл. 38, ал. 2 ЗАдв в производството по в.гр.д. № 5411/2020г. на СГС.

ОСЪЖДА "*****" АД /с предходни наименования „*****“ АД и „*****“ АД/, ЕИК *********, със седалище в град София, да заплати на **Я. Х. П.**, ЕГН *********, от град София, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, **сумата от 4500,00 лева**, представляваща разноски за адвокатски хонорар по гр.д. № 3826/2023г. на СРС.

Решението подлежи на обжалване пред Софийския градски съд с въззивна жалба, подадена чрез Софийския районен съд в двуседмичен срок от съобщението.

Решението, на основание чл. 7, ал. 2 ГПК, да се съобщи на страните, както и на адв. А. Т. във връзка с присъдените ѝ суми за хонорар.

Съдия при Софийски районен съд: _____